

Лексичний водевіль за новим правописом

Зміни можна умовно поділити на дві великі групи:

- (1) власне зміни у написанні слів (без варіантів);
- (2) варіантні доповнення до чинної норми.

Фемінітиви:

Утворення жіночих форм іменників, які раніше існували в чоловічому роді, тепер правило, а не просто забаганки феміністок. Нові слова утворюють за допомогою суфіксів -к, -иц(я), -ин(я) та -ес.

Було:

**Автор, директор, міністр, майстер, філолог,
член, пілот**

Стало:

**Авторка, директорка, міністерка, майстриня,
філологиня, членкиня, пілотеса**

Фемінітиви:

АВТОРКА

ЧЛЕНКИНЯ

АДМІНІСТРАТОРКА

РЕКТОРКА

СНАЙПЕРКА

АГЕНТКА

РЕВОЛЮЦІОНЕРКА

АРХІТЕКТОРКА

ПЕРУКАРКА

ПСИХОЛОГІНЯ

СТЕНОГРАФІСТКА

АМАТОРКА

СПІКЕРКА

АМБАСАДОРКА

СПОРТСМЕНКА

АНІМАЛІСТКА

БОЙЧІНЯ

БОКСЕРКА

ПРОЕКТАНТКА

ПРЕМ'ЄРКА

АНІМАТОРКА

БІОЛОГІНЯ

ВИДАВЧІНЯ

БАНКІРКА

ВЛАСНИЦЯ

ПЕРЕКЛАДАЧКА

РЕМОНТНИЦЯ

ВИБОРЧІНЯ

АРТИСТКА

ВИНАХІДНИЦЯ

ВІЙСЬКОВА

ПРОГРАМІСТКА

ПРЕЗИДЕНТКА

БОССА

ВОДІЙКА

ВОЛЕЙБОЛІСТКА

ВЕЛОСИПЕДИСТКА

ВЕРСТАЛЬНИЦЯ

ВОЛОДАРКА

ВЧИТЕЛЬКА

ГЕНЕРАЛКА

ГЕНЕТИКІНЯ

ГІДЕСА

ГІНЕКОЛОГІНЯ

ТВОРЧІНЯ

ГРАВЮРНИЦЯ

ДАЛЬНОБІЙНИЦЯ

ДЕКАНЕСА

ДЕПУТАТКА

ДИРЕКТОРКА

ВЧЕНА

ДОКТОРКА

ДОСЛІДНИЦЯ

ДРАМАТУРГІНЯ

ЕКСКУРСОВОДКА

ЕКСПЕРТКА

ЗАСТУПНИЦЯ

ЗВАРНИЦЯ

ЗООЛОГІНЯ

ІДЕОЛОГІНЯ

ІЛЮСТРАТОРКА

ІНЖЕНЕРКА

ІСТОРИКІНЯ

КІНЕМАТОГРАФІНЯ

ВОНА

КЛІЄНТКА

КОМПОЗИТОРКА

КОНДИТЕРКА

КОНСУЛЬТАНКА

КОПІРАЙТЕРКА

КОРЕКТОРКА

КОРИСТУВАЧКА

КОСМОНАВТКА

КОУЧЕРКА

КРИТИКІНЯ

ЛЕКТОРКА

ОФІЦЕРКА

КУЛЬТУРОЛОГІНЯ

КУРАТОРКА

ЛАУРЕАТКА

Йотування повертається:

Звук [j] у сполученні з голосними буде передаватись тільки буквами «є», «ї», «ю», «я».

БУЛО:

Проект, проєкція, фойє

СТАЛО:

Проект, проєкція, фое

«Т» замість «ф»:

- Пропонується кілька варіантів написання слів грецького походження, де зазвичай звук [th] передають літерою «ф». Тепер можна використовувати букву «т» замість «ф».

БУЛО:

Кафедра, міфологія, ефір, Афіни, анафема

СТАЛО:

Катедра і кафедра, мітологія і міфологія, етер і ефір,
Атени і Афіни, анатема і анафема

Більше «ґ» у словах:

- Новий правопис пропонує розширити застосування «ґ» в іноземних власних назвах і деяких іменах. Передавати звук [g] тепер можна двома способами: як через «г», так і завдяки «ґ».

БУЛО:

Гуллівер, Гете, Гонґадзе, Гарсія

СТАЛО:

Ґуллівер і Гуллівер, Ґете і Гете, Ґонґадзе і Гонґадзе

Зроби павзу:

У словах, запозиченнях із давньогрецької мови, буквосполучення «аи» тепер можна передавати не тільки через «ау», а і як «ав».

БУЛО:

Пауза, фауна, аудиторія, аудієнція, лауреат

СТАЛО:

Павза і пауза, фавна і фауна, авдиторія і аудиторія, авдієнція і аудієнція, лавреат і лауреат

Ніяких апострофів і дефісу для «пів»:

Числівник «пів» зі значенням «половина» з іменником у формі родового відмінка однини пишеться тільки окремо.

БУЛО:

Півогірка, півгодини, пів'яблука, пів-України

СТАЛО:

Пів огірка, пів години, пів яблука, пів України

Разом з «пів» писатимуться лише ті слова у називному відмінку, що виражають єдине поняття: «півострів», «півзахист», «півкуля» або «півоберт».

Менше дефісів:

Новий правопис пропонує слова з першими іноземними частками писати разом. Зараз частина з них пишеться разом, а частина через дефіс.

БУЛО:

Поп-музика, веб-сторінка, прес-конференція, експрезидент

СТАЛО:

Попмузика, вебсторінка, пресконференція, експрезидент

Ніякої «Вкраїни»:

У поезії, крім звичайної форми Україна, досить часто вживали Вкраїна: Як сонях той до сонця, до Вкраїни свій погляд я з любов'ю повертав (Ф. Малицький).

Тепер правильна форма лише одна і це: Україна.

Заберіть від мене свої «лапки»:

Складені назви інформаційних агентств тепер варто писати без лапок.

БУЛО:

Інформаційне агентство «Главком», агентство «Франс Пресс

СТАЛО:

Інформаційне агентство Главком, агентство Франс Пресс

Щодо назв сайтів, якщо поруч із назвою є родове слово – тоді лапки використовуються і назва пишеться з великої літери: сайт «Вікіпедія», соціальна мережа «Фейсбук». Якщо ж родового слова немає – назва пишеться з маленької літери і без лапок: гугл, твітер.

Правильне вживання «й», «і», «та»:

Милозвучність української мови досягається за допомогою правильного вживання «й», «і», чи «та», зокрема і як сполучників. Коли слово закінчується на голосний, а наступне починається на голосний/приголосний, варто вживати «й»: Олена й Андрій; на траві й квітах роса, висока ймовірність, вона йде.

Водночас для зіставлення понять використовується «і»: дні і ночі, батьки і діти, правда і кривда, просте і складне речення.

Після букв й, я, ю, є, ї вживаємо єднальні сполучники «і» або «та»: зелений гай і широка долина / зелений гай та широка долина.

Вживання літери «и» на початку слова:

Це, власне, компроміс із правописом 1928 року, який передбачав вживання літери «и» на початку слів. У проекті нового правопису надається перевага літері «і», однак перед приголосними «н» та «р» можливі два варіанти написання. У проекті правопису обговорювався варіант написання індика із початковою «и», але до остаточної редакції цей варіант написання не потрапив. «И» на початку слова вживаємо у деяких власних назвах і словах тюркського походження: ийбѐн, ир, Ич-обá, Кім Чен Ин. У художніх текстах допускатиметься заміна і на и в кінці слів під час відмінювання. Більше не помилка, казати як століття тому «нема совісти» або «забагато мужности». И вживатимуть на початку деяких вигуків і часток: ич який хитрий, слова икати , икання та похідних від цих слів.

Вживання «архі-» «архи-» у назвах церковних звань:

БУЛО:

Архієрей, архімандрит, архістратиг

СТАЛО:

Архієрей і архиєрей, архімандрит і архимандрит,
архістратиг і архистратиг

Назви українських свят

- У назвах історичних подій, епох, календарних періодів і свят з великої букви пишемо перше (або єдине) слово і власні назви з великої букви. У назвах українських свят всі слова пишемо з великої літери .

БУЛО:

День незалежності України, День соборності України

СТАЛО:

День Незалежності України, День Соборності України

РОСІЙСЬКІ ПРІЗВИЩА:

рос. *Донской* → *Донський*, рос. *Трубецкой* →
Трубецький

ВИНЯТОК **Лев Толстой**

Лев
Николаевич
ТОЛСТОЙ
1828 - 1910

ЗМІНИ В ОКРЕМИХ СЛОВАХ

СВЯЩЕННИК (як *письменник*)

кореня або основи на **-н-** (**-нЬ-**) і суфіксів **-н-(ий)** **-н-(ій)**, **-ник**, **-ниц-(я)**: *день* — *дénний*, *зако́н* — *зако́нний*; *баи́тáнник*, *пи́сьме́нник*, *св'яще́нник*; дві букви **н** зберігаємо й перед суфіксом **-ість** в іменниках та прислівниках, утворених від прикметників із двома **н**: *зако́нний* — *зако́нність* — *зако́нно*, *тума́нний* — *тума́нність* — *туманно*».

ВЕЛИКА БУКВА

Назви товарних знаків, марок виробів

Автомобілі марки «Жигулі» вироблялися з 1970 по 2014 рік.

Він приїхав на старих обшарпаних «жигулях» (... на новому блискучому «фольксвагені»).

У назвах українських свят всі слова пишемо з великої літери

БУЛО	СТАЛО
День незалежності України, День соборності України	День Незалежності України, День Соборності України

**Двоактний, двоокис, двооксид, двоопуклий,
двоосьовий, триатомний, триокисень,
чотириосьовий**

а не «двох-», «трьох-», «чотирьох-», як раніше, перед наступним А чи О).

якщо наступна частина є числівником чи співвідносним іменником: *двохсотий, трьохтисячний, чотирьохмільйонний, чотирьохмільярдний; двохсотріччя, трьохсотріччя, чотирьохсотріччя.*

• **Тепер пишемо:**

- **Ігорю (кл. в.), Ігорьович;**
- **Олеже (поряд із Олегу – кл. в.);**
- **хабаря, хабарем;**
- **ситра, ситром;**
- **Ізабелі, Етелі, Жізелі, Ніколі, Сесілі,
Зейнабі, Руфі.**

**Любіть Україну у сні й наяву,
Вишневу свою Україну.
Красу її вічно живу і нову,
І мову її солов'їну.**

В.Сосюра

